

Delavec izhaja vsak petek z datumom naslednjega dne. — Naročnina za celo leto K 10.—, za pol leta K 5.—, za četrt leta K 2:50. Posamezna številka 20 vin. Naročnina za Nemčijo za celo leto 9 mark, za Ameriko 3 dolarja. Pošiljatve na uradništvo in upravištvo Ljubljana, Šelnhurgova ulica št. 6. II. nadstr.

DELAVEC

Rokopisi se ne vračajo. — Inserati z enostolpnimi petiti vrsticami se zaračunavajo, in sicer: pri enkratni objavi po 30 vin., pri trikratni po 27 vin., pri šestkratni po 24 vin., pri celoletnih objavah po 22 vin. za vsakokrat. — Za razne izjave itd. stane peti vrstica 50 vin. — Reklam. so poštnine proste. — Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.

Bodimo oprezni.

Nezadovoljnost delovnega ljudstva narašča od dne do dne. Kdor pozna razmere tega ljudstva, se tej nezadovoljnosti ne more čuditi. Štiriletna vojna, draginja, lakota in pomanjkanje so med glavnimi vzroki te nezadovoljnosti. Vzroke vojne, draginje, lakote in pomanjkanja je iskati v današnji kapitalistični družbi, ki je kriva vsega človeškega zla.

Končala je vojna, niso pa izginile njene posledice, ker te ne morejo izginiti, dokler ne izgine današnji kapitalistični, družabni sistem. Vojna je razkosala nekatere stare države, ustvarile so se nove, ali vse na podlagi starega sistema.

Tudi mi imamo svojo Jugoslovansko državo, za katero smo se borili, ker smo bili tako naivni, da smo pričakovali, da bo ta naša država imela takoj več zmisla za potrebe siromašnega ljudstva, kakor prejšnja stara Avstrija. Nismo pričakovali, da se bo takoj uredila v socialističnem zmislu, pač pa smo pričakovali, da bo naša buržuazija — po štiriletni vojni imela več zmisla za socialne potrebe. Danes smo v tem oziru precej razočarani, ker naša vlada gre svojo kapitalistično pot. Zbala se je veleagrarcev, veletrgovcev in podobnih ljudskih krvnikov v Sremu in Banatu (ki so pod staro Avstrijo bili najhujši vojni razgrajči) ter uvedla svobodno trgovino — to se pravi, država je proklamirala svobodno izkoriščanje neimovitega ljudstva. Kakšne so posledice svobodne trgovine — ve dobro vsak delavec in delavka, ki živi od svojega zaslužka. Cene so horendne, vse izdelke so polne raznega blaga, delavec to vidi, je lačen, a ne more si kupiti. Delavec je raztrgan in brez čevljev — ravno tako njegova družina — a si ne more kupiti ne živeža, ne obleke, ker njegov zaslužek ni tako visok. Vlada pa namesto, da bi temu odpomogla, hoče to nezadovoljnost zadušiti z zabranjevanjem shodov, s cenzuro in — batinami, kakor to dela na Hrvaškem in drugod.

V teh razmerah se ni čuditi, da delavska nezadovoljnost raste od dne do dne in da se je bati najhujših posledic, ako se o pravem času ne uredi stvari. Mi ne pričakujemo, da bo ta naša država delala čudeže, da bo uredila socialistično družbo, smemo pa zahtevati, da stori to, kar se v tem momentu storiti mora, dokler ne bo med masami zavlada popolna anarhija in obup.

Znižanje cen je nujno potrebno, ker vedna gibanja za zvišanje plač niso priporočljiva, ker to privede do skorajšnjega gospodarskega poloma.

Ako se zahteva, da bode delavstvo zadovoljno, mu je treba garantirati, da dobi dovolj živil in obleke za sebe in družine po cenah, ki odgovarjajo njegovemu zaslužku.

Na mesto, da se vlada trese pred veleagrarci, trgovci in vojnimi dobičkarji, ki so naše ljudstvo za časa vojne izsesali, naj z železno roko nastopi proti njim ter jim brez obzira vzame vse to, kar so v času vojne ljudstvu ukradli. Namesto, da vlada podpira reakcijo militarizma, naj

vojsko demobilizira in ista sredstva uporabi za ljudske potrebe.

Ako bi naša vlada imela več zmisla za ljudske potrebe, bi bila nezadovoljnost med delavstvom veliko manjša, kakor je.

Naše organizacije store vse, da delavstvu odpomorejo — to bodo storile tudi v bodoče, ker je to njih naloga. Ali čudežev se ne more delati. Radi tega opozarjamo vlado, da naj bo oprezna, naj se ne igra z ognjem, naj stori vse to, kar je dolžna storiti in kar v tem momentu storiti mora, sicer bo prepozno.

Ravno tako kličemo delavstvu, da naj bo oprezno, naj se ne prenaagli, naj ne obupa, ker prišel bo dan zmage, dan našega vstajenja. Ne dajte se begati od neodgovornih elementov, ki hodijo okrog vas in vas hujskajo in vznemirjajo. Zapajte vašim organizacijam, ki bodo vedno vaše edine zaščitnice, ki vas bodo polagoma, a zagotovo dovedle do cilja, po katerem hrepenimo — do polne svobode, katera se bo dosegla le v novi socialistični družbi. Bodimo oprezni, korakajmo pogumno naprej po začrtani poti.

Pogodba v jeklarni Streiteben.

sklenjena med obratnim vodstvom in delavstvom pod predsedstvom gospoda tajnika Mihevcia Ignacija dne 4. aprila 1919 ob navzočnosti zaupnikov in posameznih odposlancev iz vseh obratnih oddelkov.

Od 1. marca 1919 se izplačujejo za delovne kategorije medsebojno dogovorjene urne minimalne mezde ter si pridržijo razen teh minimalnih mezd tudi še doklade za žene in otroke, in sicer v izmeri po 1 K na glavo in šiht. Te doklade gredo le ženam in otrokom, ne pa moškimi delavcem.

Poleg minimalnega zaslužka na uro ostane v veljavi akordni sistem po dogovorjenih akordnih postavkah in so te tako določene, da zasluži delavec ob produktivnem delu v akordu okolo 20 % več kot znaša minimalna mezda. Minimalna mezda sama naj varuje delavca pred tem, da ne utrpji škode ob nezakrivljenih motitvah v obratu, oziroma ustavitvi obrata (n. pr. če odpove napeljava generatorjev, kotlarna itd.) na zajamčenem zaslužku.

Ob nujnih vzdrževalnih dneh se plačujejo jamčene minimalne mezde v izmeri 80 %. Kot nujna vzdrževalna dela se smatrajo vsa ona opravila, ki ne spadajo k produktivnemu delu, n. pr. zemeljska dela, zasilne stavbe in dr.

Minimalne mezde na uro se gibljejo izvzemši pensioniste in prostorne mojstre vobče od 1 K 20 vin. do 2 K. — Pri določitvi te je bilo merodajno, da delavec pri novo dovoljenih minimalnih mezdah zagotovo pride na ono vsoto, ki jo je prej imel všteti vse doklade. V večini slučajih pomeni določitev minimalne mezde na uro izboljšanje okolo 15 do 20 % dosedanjega zaslužka z dokladami vred.

Tvorniško vodstvo se zaveže, da bo odslej odredilo glavno izplačevanje vsak

mesec dne 15., oziroma, če je 15. praznik, dan poprej. 14dnevno izplačevanje se opusti in se namesto tega uvede, da se delavstvu dne 30. vsakega meseca (če je ta dan praznik, pa dan prej) izplačuje normalni predujem v visokosti polovice minimalnega mesečnega zaslužka. Na podlagi te uvedbe odpadejo torej nujni predujmi in taki se dovoljujejo le v prav izrednih in nujnih slučajih (zaradi bolezni, smrti in dr.). Nujni predujmi se morejo dovoljevati le največ do polovice mesečnega zaslužka.

Delavstvu je bilo zagotovljeno, da se jim povrne razlika med zaračunjenimi cenami za živila prej in sedaj za mesec januar in februar. Te diference zneske izplača rudnik pri izplačilu dne 15. maja t. l.

Vratarska mesta obdrže v zmislu dogovora zaenkrat še penzionisti, da se jim s tem omogoči, da več zaslužijo, če bodo zadovoljni, da opravljajo svojo službo namesto 8 ur, 12 ur, in dobe za teh 12 ur službe po 80 h na uro brez 50 % doklade, to je vratar zasluži za 12urno opravilo 9 K 60 h. Dalje se vratarjem dovoli, da dobe za mesec februar, ko je bil uveden osemurni delavnik zakonito, za štiri ure ki jih opravljajo, službo s 50odstotno doplado.

7. ure čez čas se načeloma doplača 50 odstotkov jamčenih minimalnih mezd, vseeno, ali se te čezure opravijo ob delavnikih ali ob praznikih. Kot čezure veljajo:

1. tiste ure, ki presega normalni osemurni delovni čas,
2. tisti šihiti, oziroma ure, ki se opravljajo od sobote od 8. zvečer (konec obrata) do 8 ure zvečer v nedeljo (pričetek obrata).

S prirejevalci tiglov je bil sklenjen dogovor, da dobe svoje akordne zaslužke na roko v celoti, to je, dosedaj običaj, po katerem se snažilci tiglov bili plačani od akorda prirejevalcev tiglov, preneha.

Glede 14 v rudniku še zaposlenih ženskih delovnih moči se je sklenilo, da iste, dokler je še vrhnega dela, ostanejo pri rudniku. Ko se to delo konča, sme rudniško vodstvo tem ženskim delovnim močem v posameznih oddelkih odpovedati, in se jim dovoljuje, da smejo tudi takoj izstopiti, ko jim je bilo odpovedano, ter službo zapustiti takoj proti izročitvi 14dnevnega zaslužka.

Tvorniško vodstvo se zaveže, da po možnosti ne bo skrčilo stanja strugarjev.

Dogovorjene minimalne mezde na uro, oziroma določene akordne postavke se izdelajo po obratih ter se v posameznih obratih javno razglase.

Naredba

o ustanovitvi zapnikov, vložena po sođ. Prepeluhu.

Čital sem v »Napreju« naredbo delavskih zaupnikov. Naredba me je zelo razveselila in želeli je, da bi postala čimprej zakon. Vlada bi izvršila, če odobri predloženo ji naredbo, velik socialen akt in zakon bi bil zlasti za premogarje in ru-

darje pri premogovnikih in rudnikih zaposleno delavstvo velikega pomena. Vem, da ni nobenega pri premogovnikih ali rudnikih zaposlenega delavca, ki bi ne pozdravil tak zakon, posebno pa, če se premisli, kako v veliki nevarnosti so ti delavci izpostavljeni pri delu in kako velike ovire nastanejo za nje pri delu vsled slabih jamskih ali drugih delovnih razmer, na katere se pa podjetnik nikdar ni oziral. Votrebno bi bilo, da se naredba razširi in da bi imeli izvoljeni zaupniki izven že v naredbi navedenih pravic, pravico tudi inspirirati jame, delovne kraje v jami, na dnevu in delavnicah. Če zaupnik opazi ali če mu delavci naznanijo, da so delovne razmere slabe (trdi delavni kraj, plini, slabe proge, pomanjkanje lesa itd.) ter nastanejo vsled tega oviri za produkcijo in za možnost zaslužka ter da je varnost življenja ogrožena, povzročiti mora pri obratnem vodju ali ravnatelju obrata, da ima takoj odpraviti nedostatke in ovire. Če obratni vodja ali ravnatelj obrata ne odstrani oziroma ne pusti v varstvo delavstva nedostatke takoj odstraniti, naznaniti imajo zaupniki to takoj rudniškemu glavarstvu. Povzročiti bi imeli tudi pravico, da se izvedejo natanko vsi varnostni predpisi in rudarsko-policijske naredbe. Zaupnike se ne bi smelo kaznovati zaradi izvršitve njih posla ter tudi celo funkcijsko dobo in tri leta po funkcijski dobi se jih ne bi smelo odpustiti iz službe. Zaupnike, bi se ne smelo šikanirati s slabimi plačami ali drugimi intrigami.

Naredba pravi v § 20, naj ostanejo varnostni možje še nadalje v veljavi. Varnostnih mož žal ni pri premogovnikih in rudnikih in sodrug Prepeluh misli gotovo na združne delegate rudarske zadruga. Kar se tiče te prisilne organizacije, imenovana rudarska zadruga, je skrajni čas, da se Falkenheyn-Badenijeva naredba z dne 14. avgusta 1896, drž. zak. št. 156, razveljavi in mesto iste nastane zakon o delavskih zaupnikih. Razpoložljivi denar rudarske zadruga naj se vporabi za občekoristne rudarske namene.

Ignacij Sitar.

Naši delavci.

(Sodrug Josip Poteš.)

Delati 20 let v organizaciji, tiho, zavestno, brez hrupa, brez šuma v javnosti o sebi, o svojem delu, slediti pokorno notranjemu čuvstvu dolžnosti, notranji živi ljubezni do stvari, je dogodek, ki zasluži, da se ga omenja v listu v znak hvaležnosti, v zgled in spodbudo drugim, vsem tistim, ki jim je do resničnega dela, do pozitivnih rezultatov.

Delavec te izredne vrste je naš sodrug Josip Poteš iz Štor.

Vzor vztrajnosti, vzor vsem delavcem, ki delajo v naših organizacijah, nam je življenje tega sodruga.

Zanimal se je takorekoč celo življenje za delavske stvari, za procvit organizacije. 40 let je že naš sodrug Josip Poteš zaposlen kot kovač v štorskih plavžih, od leta 1895. je član politične organizacije in od leta 1910. pa nepretrgano na vodilnih mestih v kovinarski organizaciji. Vprašajte blagajnika naše kovinarske centrale v Ljubljani, katera podružnica, kateri blagajnik vodi najtočnejše blagajno in knjige in vse ono različno delo, ki je v zvezi z močno, aktivno organizacijo, pa dobi vedno isti odgovor: Poteš iz Štor.

Jeklena je njegova volja, neprekosljiva njegova ljubezen do organizacije. Nešteto šikan je moral Poteš prenašati prej, preden je organizacija postala močna in vplivna. Prenesel pa je vztrajno vse — in zmagal. Zakaj le čut zmage ga mora navdajati danes, ko vidi uspehe svojega pridnega dela.

Mnogo let stoji že naš Poteš trdno na svojem mestu, neomajen hrast, trd granit,

čisti značaj, ki ga ne upogne nobena sila, upamo, da tak nam ostane še dolgo in dolgo let. Zakaj od tihega žrtvovanja takih zavestnih delavcev je bil in bo vedno odvisen razvoj in uspeh naših organizacij.

Celih 40 let je Poteš robotal v tovarni drugim v korist, trdno je stal ob nakovalu. Materielno moč so mu odvzeli drugi, moralna sila pa je služila njemu, njegovemu cilju, cilju tistih, ki so si došlej kovali spone zase, ki jih bodo v bodoče kovali drugim, tistim, ki jim ne bodo hoteli priznati svobode in pravice. Sodr. Potešu našo zahvalo v imenu vsega delavstva, v imenu vseh organizacij.

Mezdna gibanja.

Mezdno gibanje lesnih delavcev in tapetnikov v Ljubljani in okolici.

Mizarski in tapetniški pomočniki ter strojni delavci so potom svoje organizacije predložili zahteve svojim delodajalcem. Mezdne razmere v imenovanih strokah so bile skrajno slabe in v nobenem razmerju z obstoječo draginjo. Poudarjati moramo, da so delavci imenovanih strok ostali s svojimi plačami najnižje. Dočim so si n. pr. delavci kovinske stroke potom pritožne komisije izboljšali že pred časom precej izdatno svoje plače, lesnim delavcem to ni bilo mogoče. Upoštevajoč dejstvo, da brez nevarnosti za svoj lastni obstoj ne morejo več s prejetimi plačami izhajati, so zaprosili svoje delodajalce, da se jim zviša njih dosežanje plače. Združeni posestniki mizarskih in tapetniških delavnic v Ljubljani in okolici so odgovorili pismeno organizaciji lesnih delavcev, da so zahteve sicer nesprejemljive, pač pa so mojstri po svojih pooblaščenjih pripravljene, se z delavci v svrhu ureditve meznega vprašanja pogajati. Na shodu, ki se je vršil v petek dne 11. aprila, so lesni delavci vzeli odgovor na znanje, ter se posvetovali o nadaljnjih korakih. Po poročilu sodr. Zoreta in sodr. Tokana se je shod izjavil, da gre sicer v soboto dne 12. in ponedeljek 14. aprila na delo, v torek jutraj pa bodo na shodu zbrani mizarji, tapetniki in strojni delavci končno veljavno sklepali o nadaljnjih korakih glede tega vprašanja. Na pogajanju, ki so ga sporazumno z g. obrtnim nadzornikom določili gg. mojstri za ponedeljek dne 14. aprila na 5. uro pop., so bili mojstri zastopani po gg. Rojini, Binder, Černe, Primožič, Škafar, Unger, Naglas; organizacija lesnih delavcev pa po sodr. Zore, Pogačnik, Bradešok, Žehove, Lenasi in Trampuš. Strokovno komisijo je zastopal sodr. Petejan. Razpravam, katera so stvarno potekala, je predsedoval obrtni nadzornik. Po uvodnih izjavah obeh prizadetih strank, ter po temeljiti in vsestranski obravnavi predmetnih točk, sta se prizadeti stranki s posredovanjem gospoda obrtnega nadzornika zedinili na naslednji

dogovor.

sklenjen med »združenimi posestniki mizarskih in tapetniških delavnic v Ljubljani in okolici« in med »osrednjim društvom lesnih delavcev in sorodnih strok na slovenskem ozemlju v Ljubljani« v navzočnosti gosp. obrtnega nadzornika, ki se glasi: Vsem mizarskim in tapetniškim pomočnikom ter strojnim delavcem se zvišajo za tekoči teden do nadaljnjega plače, in sicer:

do 13 K dnevne plače 60 %

čez 13 K dnevne plače 55 %

Draginjske doklade se zvišajo po istem ključu.

Ta dogovor je provizoričnega značaja.

V Ljubljani, dne 14. aprila 1919.

Slede podpisali.

Shod, ki se je vršil v torek, dne 15. aprila, ob pol 7. uri jutraj v Narodnem domu, je po poročilu sodr. Zoreta o rezultatu pogajanj soglasno odobril omenjeni dogovor ter sklenil, da se z deloma po vseh delavnicah nadaljuje. Sodr. Petejan je nato v daljšem govoru pojasnjeval, da je bil sklep danes na tem shodu posledica pametne taktike lesnih delavcev v Ljubljani. Bodril je navzoče k smotrenemu in skupnemu delu za izpopolnitev organizacij, katera bo vsikdar močen zaščitnik svojim članom. Treba bo pridobljeno ne le obdržati, ampak izboljšati, v ta namen pa je potrebno sodelovanje vsakega posameznika.

Ker se ni nihče več oglasil k besedi, je sodrug Zore z vzklikom na dober in močen razvoj organizacije zaključil dobro obiskano zborovanje.

Sodrugi, lesni delavci! Prvo delo za izboljšanje našega položaja smo lepo dovršili. Treba je pa, da ne ostanemo sredi pota, temveč, da čvrsto korakamo k našemu cilju, zato vam kličemo, ne pozabite nikdar, kaj lahko napravi organiziran nsatop, kaj napravi solidarnost. Zato od slej ne sme biti nikogar med nami, ki bi stal ob strani, ter vžival uspehe organiziranih tovarišev. Zato vsi v organizaciji!

Mezdno gibanje lesnih delavcev pri tovarni Samsa & Co.

V tej tovarni vposleno delavstvo je potom svoje organizacije vložilo pri imenovani tvrdki zahteve, da se mu poviša plača za 30 %. Tvrdka je tej zahtevi z ozirom na vladajočo draginjo v polni meri ugodila, ter izplačuje mezdo s tem poviškom. Delavcem imenovane tvrdke pa priporočamo, da se složno oprijemljejo svoje organizacije, ter ji ostanejo tudi v bodoče zvesti.

Mezdno gibanje kranjskih tiskarskih pomočnikov končano.

Prošli teden se je sklenil dogovor tiskarskih pomočnikov pred poverjenikom za socialno skrb. Pri pogajanjih so bili navzoči gg. delodajalci: Bamberg, Čeč, Pesek, Slatnar in Verbaj; za pomočnike pa Werzak, Dachs, Gregorec in Hrovatin A. Pomočniki so prvotno zahtevali 100 K za vsakega tovariša na teden več plače ter nabavni prispevek za samce 200 K, za oženjence 250 K in za vsakega nepreskrbljenega otroka 50 K četrtletno. V prvem dogovoru so tiskarnarji dali nekaj koncesij (60 K za tiste, ki so deset let v eni tiskarni, 50 K za tiste, ki so nad deset let pomočniki, 40 K za pomočnike do deset let, 35 K za tiste, ki še niso eno leto oproščeni in 30 K za tiste, ki so bili pred potekom učne dobe oproščeni zaradi vojaščine ter nabavni prispevek, a zahtevali so izpremembe v tarifni pogodbi in delo ob praznikih dopoldne). Pomočniki so tak predlog odklonili, zlasti glede na tarifne izpremembe. Delodajalci se niso hoteli pogajati s pomočniki, marveč so se obrnili na vlado za posredovanje, ki ga tudi pomočniki niso odklonili, ker se jim je v prvi vrsti šlo za mirno rešitev. Pogajanja pri poverjeniku s. Prepeluhu so končno uspela tako, da je bilo mogoče ogniti se preteči stavki. Delodajalci so dovolili za pomočnike, ki še niso pet let pomočniki 70 K, za tiste, ki so nad pet let pomočniki pa 90 K doklade na teden. Opustili so delodajalci vse izpremembe tarifnih določb in zahtevo prazniškega dela. Razentega se izplača nabavni prispevek v zgoraj omenjenih zneskih. Zvišana draginjska doklada se izplača prvič na Veliko soboto, nabavni prispevek pa dne 3. maja 1919. Po nasvetu pomočnikov se je sprejel tudi predlog, da se izvoli posebna komisija (trije delodajalci in trije pomočniki), ki naj obema organizacijama predlagajo primerne predloge, če bi draginja naraščala ali

padala. Navidez znaša ta pridobitek precejšnje vsote, v resnici pa tvori le majhen odstotek produktivnih stroškov, zlasti če pomislimo, s kako velikim dobičkom delajo danes tiskarne.

Pogodba kovinarjev v Ljubljani
sklenjena med ravnateljstvom »Strojnih tovarnen in livaren v Ljubljani« in »Osrednjim društvom kovinarjev in sorodnih strokov v Ljubljani« kot zastopnikom delavstva prvih tovarnen.

Pogodba se je sklenila 11. aprila v poverjeništvu za socialno skrb v prisotnosti poverjenika g. Alb. Prepeluha, med ravnateljem g. inž. Jos. Bonceljnom in strokovnim tajnikom g. Ig. Mihevcom ter se glasi tako-le:

1. Vsem delavcem in delavkam se zviša temeljna plača ter draginjska določila, ki so jo imeli pred 22. marcem za 25 %.

2. Delavcem in delavkam v obratu žabkar se priznajo iste doklade kakor v ostalih podjetjih.

3. Doklada za ženo brez zaslužka znaša 9 K, doklada za otroka pod 14. letom 8 K na teden.

4. Doklade se za prvi teden službovanja ne izplačujejo in nima draginjska določila presežati 100 % temeljne plače.

5. Dohodki pod 1., 2., 3. se priznajo od 22. marca naprej.

6. Izplačajo se nabavni prispevki, in sicer 250 K za oženjene, 200 K za samce, ki so bili v podjetju pred 1. marcem.

7. Livarjem in topilcem se prizna obitek in črevlje.

8. Čezurno delo se plača z 50 % povška med 6. in 8. uro, od šestih zvečer do šestih zjutraj z 100 % poviškom, nedeljsko in prazniško delo s 100 % poviškom.

9. Želje livarjev, da se naznanijo skordne cene, se bodo po možnosti upoštevale.

10. Predstoječa pogodba je veljavna do 15. julija, odpovedni rok je 14 dni.

Slede podpisi.

Fala nad Mariborom.

Dne 5. aprila je bila sklenjena naslednja pogodba, ki se glasi:

Pogodba, sklenjena z delavstvom elektrarne na Fali, zastopanim po tajniku sodr. Ig. Mihevcu in zaupniki na eni strani ter z zastopniki elektrarne po gg. inž. Buser, Menzi & Pachernegg na drugi strani.

1. Do zopetnega začetka gradbenega dela, po katerem roku se imajo z delavci dogovoriti novi plačilni pogoji, ostanejo stare plače v veljavi z 20 % poviška, razen tega se prizna vsem stavbenim delavcem 1 K na dan draginjske doklade, ključavničarjem pa 1 K 20 vin. za vsak delovni dan. Za čezurno delo se v splošnem izplačuje 50 % poviška na minimalno mezdno brez ozira, ali se dela čez uro v delavnik, ob nedeljah ali praznik. Kot čezurno delo veljajo vse ure, ki so čez postavni osemurni delovni čas.

2. Od tvrdk odpuščeni delavci vsled ustavitve gradbenega dela dobijo za tri dni čez svojo plačo takoj doplačilo. Nadaljni odpust 30 delavcev se izvrši 12. aprila ter je istim ravno tako izplačati tri dnevnine nad plačo.

Slede podpisi.

Dopisi.

Iz Kamnika. Malo se čuje iz našega mesta, kar bi imenovali napredek za dobro stvar. Zadnje čase se je pa tudi med najbližjimi delavci nekoliko oživelo; in lahko poročamo, da napredujemo in da se delavstvo vedno zavedneje dviguje ter hoče ono živeti po človeško. — Na Cvetno nedeljo se je povabilo kovinarje tovarne na Perovem k sestanku, da se, če bo možno, ustanovi podružnica kovinarjev v Kamniku. Brez kakšnih vabil ali posebne agitacije so bili ob pol 10. uri do-

poldne — ko se je pripeljal z vlakom naš poročevalec iz Ljubljane — prostori pri Fajdigu natlačeno polni. Sodr. Tokan nam je v dveurnem govoru orisal položaj delavstva ter stališče napram meščanskim strankam, posebno Nar. soc. zvezi, ki ravno sedaj bega in dela zmešnjavo med delavnimi šloji v Kamniku.

Iz Kamnika. Dasiravno nam liberalci delajo na vse mogoče načine zapreke in ovire, se je vendar na Cvetno nedeljo popoldne ustanovilo društvo kemičnih delavcev v Kamniku, kot podružnica ljubljanskega osrednjega društva. Dasiravno je bilo komaj 1 dan preje razglašeno, se je vendar zbralo kemičnih delavcev toliko, da so bili prostorni lokali Malovrhove gostilne docela polni. Navzoči so bili delavci iz drž. smodnišnice ter Terpinčeve tovarne čist. prahu. Sodr. Tokan iz Ljubljane je poročal o stališču delavca napram meščanskim strankam ter posebno napram liberalni Nar. soc. zvezi, katera ima namen delavca kolikor mogoče zaslužiti in udinjati kapitalistični stranki, t. j. liberalni. Tem tičem stopimo na prste, da zacvilijo, kakor »pajac« iz gumija. Da, prišli bodo časi, in kmalu; moč, edinstvo rodi sad, katerega bomo uživali mi, a ne vi, ki pijete kri delavca... Po shodu se je sestavil odbor, ki začasno prevzame posle, in sicer: Predsednik: Al. Dolinšek, podpredsednik: Golob Matevž, tajnik: Jože Kvas, blagajnika: Zabravnik Fr. za I. in Peterlin Fr. za II. rajon. Zaupnik Žumer Fr. ter še enega imenuje odbor. Čez nekaj časa se skliče občni zbor in tam volijo člani močnejši odbor, kakor zahtevajo pravila. Do tedaj pa naj člani in odbor skrbijo, da dobimo vse svoje tovariše za našo stranko in pustimo naj bodo pač gg. »mojstri« po milosti sami organizirani tam, kjer je tako dobro pač za nje same. Tudi v tej tovarni so liberalci poskusili svojo srečo, a ni šlo; menimo pač, da ne bodejo nikdar poskušali. Z največjim veseljem pozdravljamo naša dekleta v naši organizaciji in naši sredi. Docela vse so bile zbrane pri shodu ter tako pokazale smisel za napredek in delo za boljše čase, za katere se moramo vsi složno boriti, če hočemo, da dosežemo, česar želimo! — Po shodu se je volil odbor, kar prinašamo na drugem mestu. — Perovčan.

Mežiška dolina. Sporočamo vam, da so dne 30. marca 1919 bili tukaj trije go-podje od deželne vlade za Slovenijo, ki so se na licu mesta prepričali o položaju tukajšnjega rudnika in pa o razmerah, v katerih delavstvo tega rudnika živi. Gotovo so se prepričali, da položaj rudarjev ni zavidanja vreden. Radovedni smo le, če bo ogled vladnih gospodov tudi kaj pomagal, nujna pomoč je potrebna. Omeniti moramo tudi, da nekateri rudarji zabavljajo na paznika Urbana Šimonca. Konstatiramo, da je mož nedolžen in da nobenemu ni prizadejal krivice, o čemer se pri sodruhu Moriju vsakdo lahko prepriča. Zdi se nam, da ni umestno, psovati koga morda samo radi tega, ker je paznik in soditi moža, preden se mu kaka pregreha dokaže. Saj si moramo priznati, da paznikom tudi ni na rožicah postlano. V interesu sporazuma in sloge bi torej bilo priporočati nekoliko več preudarnosti. — Nadkopači so imeli isti dan v Črni v gostilni gospoda Krulca sestanek, na katerem so se posvetovali o svojih razmerah. Sklenili so korporativno pristopiti v Unijo slovenskih rudarjev. Borili se torej bodo v naprej ramo ob ramo z vsemi ostalimi delavci, kar je edino prav.

Mežica. V nedeljo dne 27. aprila 1919 se bo vršila ob 11. uri dopoldne v gostilni g. Vivode važna seja odbora podružnice Unije slovenskih rudarjev. Vse odbornike nujno vabim, da se seje gotovo udeleže. — Načelnik.

Domači pregled.

Nova podružnica Osrednjega društva kemičnih delavcev na slovenskem ozemlju se je ustanovila v Ljubljani. Značilno je, da so v ti podružnici — ki šteje lepo število članic, same delavke, kar pač dokazuje, da tudi naš delavski ženski spol polagoma kreta na pravo pot. Ni čuda, vsaj se ravno delavke smatra za cenejšo delovno moč, ki se jo po svoji potrpežljivi naravi dá izkoriščati najlažje. Zato je vsakemu ženska delovna moč povsod tam, kjer so je le dá uporabiti, dobro došla. Nečemo se spuščati v rekriminacije, kajti o delovnem razmerju žene bi se dalo govoriti in pisati prav mnogo, posebno o vplivu dela žene na delovni trg, mezno razmerje in na splošno narodno gospodarstvo, kakor tudi na družbo v celoti. Glavno je, da se tudi delavke začnejo zavedati in iskati zaščito ter zaslonbo v pravi razredni, delavski strokovni organizaciji. — Zborovanje kemičnih delavk, katero se je nedavno tega vršilo, je bilo prav zanimivo in poučno. Ob tej priliki je bil izvoljen tudi odbor, ki je imel v ponedeljek, dne 14. t. m., svojo sejo, na kateri so se funkcije porazdelile tako-le: Arhar Marjeta, predsednica; Somrak Ivanka, namestnica; Bobnar Nežika, blagajničarka; Debevc Fanica, namestnica, kopčno Cunar Angela, zapisničarica. Nekaj zaupnic se bo izvolilo še na bodočem shodu. Začetek je torej tudi tukaj storjen, le tako naprej vrle tovarišice! Novo podružnico najiskrenejše pozdravljamo.

Ustanovni občni zbor podružnice v Kranju. Osrednjega društva živilskih delavcev se je vršil dne 30. marca 1919, na katerem je o nalogah strokovne organizacije poročal sodrug Grašič. Na to so se vršile volitve podružničnega odbora, v katerega so bili izvoljeni, in sicer Brenk Jože, načelnik; Drinovec Anton, namestnik; Žerovnik Jakob, blagajnik; Sušnik Franc, namestnik; Bajželj Peter, tajnik; Kavčič Simon, namestnik. Želimo, da nova podružnica, katera ima danes že lepo število članov, po začrtani poti vrlo koraka naprej.

Podružnica Osrednjega društva kovinarjev v Ljubljani se je ustanovila na Cvetno nedeljo v Kamniku. V odbor so bili voljeni: Predsednik: Toplak Fr., podpredsednik: Potokar K., tajnik: Mejač J., blagajnik: Repnik Fr. ter 2 zaupnika, katera si odbor določi. Izmed deklet je bila voljena tovarišica Mici Vavpotič. — Mlademu društvu želimo, da uspeva in se razvija do močnega stebra delavske misli in idej.

Osrednje društvo stavbinskih delavcev v Sloveniji priredi izlet na Rožnik v nedeljo, dne 27. aprila 1919 ter se bo vršilo zborovanje ob 9. dopoldne v verandi restavracije na gorenjem Rožniku. Stavbeno delavstvo (zidarji, tesarji, klesarji, pečarji, slikarji, opekarji), pridite vsi točno na zborovanje, da se vam dajo pojasnila o mezdnem gibanju. Pripeljite pa tudi svojce, da se v krogu tovarštva nekoliko razvedrite!

Društveni funkcionarji in člani, pozor!

Da vsa nerazporazumljenja odstranimo, sporočamo, da je v soboto 19. tedenski prispevek t. l. zapadel.

Vsi člani, ki imajo prispevek plačan samo do 9. tedna, se opozarjajo, da ta teden zapadli prispevek vplačajo, ker drugače izgube članstvo.

Podpora se upravičenim članom le tedaj izplača, če je vsaj 9. prispevek t. l. že poravnán. Od izplačljive podpore pa se vsi zaostali prispevki odtegnejo.

Mezdno gibanje železničarjev. Pred nekako štirimi tedni so stavili železničarji svoje zahteve za vso državo SHS. Vlada jim je le neznatno ugodila. Slovenskim železničarjem nekaj malega, onim doli bolj na jugu pa pravzaprav nič. Seveda železničarji niso bili zadovoljni z odgovorom. Pod pritiskom železničarskih zahtev in slovenske vlade, je železniški minister Vulovič odšel na dopust in je prevzel njegove posle Lukinič, ki je izjavil, da se hoče pogajati z organizacijami železničarjev. Železničarske organizacije v državi SHS so se končno odločile, da se hočejo pogajati, ter da vztrajajo na najnujnejših svojih zahtevah. V Ljubljani se je vršil v ponedeljek v Unionski dvorani prav dobro obiskan shod, ki je odobril predlog centralnega vodstva, da se naj stopi v pogajanja, ki so se pričela že v sredo. Železničarji so upoštevali položaj ter so odložili skrajno orožje na poznejši čas, da ga porabijo, če le ne bo drugačnega primernega izhoda.

Naznanilo. Brivnice bodo v Ljubljani na Velikonočno nedeljo do 12. ure opoldan odprte, na Velikonočni ponedeljek pa ves dan zaprte.

Kdor mnogo sedi in se malo giblje, trpi mnogokrat na počasnosti črevesja in zamašenju. V tem slučaju naj se ne vzame nobeno mnogoštevilnih črevesje oslabujočih odvajalnih sredstev, marveč le Rhabarbara »Elsa«-kroglice. So najprijetnejše, sigurno učinkujoče odvajalno sredstvo, odlikujejo jih tudi ženske in otroci. Šest škatlic stane samo 9 K 50 h. Dobijo se edino pristne pri lekarnarju E. V. Feller, Stubica, Elsa-trg št. 334 (Hrvatsko). Narochi naj se obenem tudi Fellerjev »Elsa«-fluid. 6 dvojnatih ali 2 specialni steklenici stane 19 kron. (sf)

Izdajatelj in odgovorni urednik
IVAN TOKAN

Tiska „Učiteljska tiskarna“ v Ljubljani.

Zaradi prepiha vlage in PREHLADA

nastale boli, tudi pri zastavelih, prsne boleti, težko dihanje, zbadanje v ramenih, boli v ledjih in katar odpravlja Fellerjev

ELSA-FLUID

6 dvojnatih ali dve specialni stekl. 19 K. Proti nedelavnosti črev, nerednega blatenja itd. so dokazano že dobro delovali milo mehčajoči rabarbarni

Elsa-praški

6 škatlic K 950. Edino prave pri lekarnarju Evgenju V. Feller, Stubica, Elsa trg št. 334. (Hrv. Zagorje). Ovitek in poštnina se priračunava posebej, toda najceneje, torej čim več se naroči obenem, tem več se prihrani. III

Čevlji tovarne

Peter Kozina & Ko.

iz najfinejšega ševro- boks- in lak-usnja z usnjatimi podplati se dobe po dnevnih cenah.

Trpežni zimski

iz fine teletine z gumijastimi podplati po K 85— za moške, K 73— za ženske.

V zalogi Ljubljana na Bregu.

Lepa polt lie in rok pri- nese mnogo prednosti tako v zdravstvenem kakor v družbenem oziru. Fellerjeva popolnoma neškodljiva preizkušena „Elza“ pomada za obvarovanje in negovanje kože, odstrani nečistost kože, ojeđa prišče, brani proti solnčarici, solničnim pegam, bori, razkavosti, velosti kože. Lonček močnejše vrste 6 kron. Omot in poštnina se računa posebej najceneje **Namesto škodljivega mila** vzemimo za lice

Fellerjevo lilijino mlečno milo „Elza“, katero je danes še zelo drago ali ima še iste dobrote in neškodljivosti kakor pred vojno. Boljše in finejše za negovanje kože v današnjem času si niti misli. **Bujne lase** se more doseči ti ne moremo. samo s Fellerjevo „Elza“ Tanchina pomado za rast las. Okrepi kožo na glavi, preprečuje plešavost in prezdno osivelost. Lonček močnejše vrste 6 K. Omot in poštnina se računa posebej najceneje. **Za vsakdanje negovanje telesa** so Fellerjeve „Elza“ toaletne pastilje za umivanje telesa, otroške kopeli, kakor za ustno vodo itd. Cena kartonu 1 K 50 v. — **S seboj vzeti** in povsod v žepu nositi se more bol ublažujoč, hladeč, osvežujoč Fellerjev „Elza“ mentolni migrenski črtnik. V leseni cevki 1 K 50 v. Izvrsten proti glavobolu in migreni, rabi se tudi proti vbođljaju in ranitvi. **Voda za oči** (collyrium) 2 K 50 v. **Kapljice proti zobobolu** 2 K 50 v. **Pravi zagorski prsni sok proti kašlju** steklenica 3 K. **Francovo žganje** v stekl. 4 K 80 v in 12 K 80 v. **Za želodac**, prava švedska tinktura, vel. stekl. 7 K 50 v, balzam (melen) mala stekl. 1 K 60 v. **Kurja očesa** odstrani brez bolečin Fellerjeva turist. tinktura „Elza“ (tekočina) skupaj s kartonom 3 K in tvorn. obliž po 3 K in 1 K 50 v. **Proti potenju telesa in nog** je Fellerjev „Elza“ prašek z visopm 1 K 50 v. **Krmični prašek za živino** davno poznani se zopet dobi. Karton 2 K. Omot in poštnina se zaračuna posebej in najceneje. Kdor naroči več, mnogo prihrani. Naročiti je treba pri lekarnarju **EVGENJU V. FELLER, Stubiča, Elsa trg št. 334 (Hrv. Zagorje).**

Naročajte in širite **„Naprej!“**

UČITELJSKA TISKARNA

LJUBLJANA, Frančiškanska ulica št. 6.

registrovana zadruga z omejeno zavezo.

Tiskovine za šole, županstva in urade. Najmodernejšie plakate in vabila - za shode in veselice. -

LETNE ZAKLJUČKE

Najmodernejša uredba za tiskanje listov, knjig, brošur itd. itd. -

STEREOTIPIJA LITOGRAFIJA.

Miši, podgane, stenice, ščurki in ves mrčes mora poginiti, ako porablja te moja najbolja, izkušena in povsod hvaljena sredstva. Za podgane, miši in poljske miši K 5; za ščurke K 5—, Osobito jaka tinktura za stenice K 5; uničevalec moljev K 2; prašek proti mrčesom K 250 in K 5—, tinktura proti ušem pri ljudeh K 3—, mazilo za uši pri živini K 2—; prašek za uši v obleki in perilu K 3—; tinktura proti bolhe pri vseh K 150; prašek proti pernim ušem K 2—; tinktura proti mrčesu na sadju in zelenjavi (uničev. rastlin) K 3.

Pošilja po povzetju

Zavod za eksport

M. JUNKER, Zagreb 6.,
Petrijnska ulica št. 3. III.

Okrajna bolniška blagajna v Ljubljani.

Pisarna: Turjaški trg št. 4. prvo nadstropje. Uradne ure so od 8. zjutraj do 2. popoldne. Ob nedeljah in praznikih je blagajna zaprta.

Zdravnik blagajne	Ordinira		Stanovanje
	dopol.	popol.	
Dr. Košenina Peter splošno zdravljenje	1/211 — 1/21		Turjaški trg št. 4. v okr. bol. blag.
Dr. Ivan Zajec splošno zdravljenje	1/210 — 1/211		Turjaški trg št. 4. Frančiškanska ul. 2.
Dr. Viktor Hreskvar splošno zdravljenje	1/411 — 3/412		Hilserjeva ul. 12. Turjaški trg št. 4.
Dr. Alojz Kraigher splošno zdravljenje		1—3	Poljanska cesta 18.

Člani, ki potrebujejo zdravniško pomoč, se morajo zglasiti v pisarni bolniške blagajne, da se jim izstavi nakaznico za zdravnika (bolniško zglasnico): brez te ordinirajo zdravniki le v nujnih slučajih. Troškov, ki nastanejo, kadar zboleli član sam pozove druge zdravnike, da ga lečijo, ne povrne bolniška blagajna. Od blagajniškega zdravnika izpolnjeni bolniški list se mora takoj oddati v blagajniški pisarni. Ob nedeljah in praznikih se ordinira le v nujnih slučajih. Za vstop v bolnico je treba nakaznice. Zdravila se dobe v vseh ljubljanskih lekarnah. Bolniščinina se izplačuje vsako soboto, če je ta dan praznik, pa dan prej od 8. zjutraj do 1. popoldne. S pritožbami se je obračati do načelnika okrajne bolniške blagajne.

Načelstvo.

Ivan Jax in sin

Ljubljana, Dunajska c. 17.

priporoča svojo bogato zalogo

šivalnih strojev in stroje za pletenje (Strickmaschinen) za rodbino in obrt. Pisalni stroji Adler. Vozna kolesa. Ceniki se dobe zastoni in franko.